

NYA REGLER FÖR FÖRENKLAD TVISTLÖSNING I FÖRSLAG PÅ NY AB

I det liggande remissförslaget på nya allmänna bestämmelser, AB 25, har en av de mest kritiserade delarna av AB 04 genomgått en betydande förändring. Förfarandet för förenklad tvistlösning har omarbetats för att bli ett mer effektivt och förutsägbart verktyg för branschens aktörer. Denna artikel redogör för de nya reglerna i kapitel 11 och analyserar förändringarna.

Entreprenadtvister kan vara både kostsamma och tidskrävande. För att erbjuda ett snabbare och billigare alternativ till domstolsprocess eller skiljeförfarande har standardavtalen sedan AB 04 innehållit en mekanism för förenklad tvistlösning. I AB 04 (kapitel 10) var detta förfarande dock ofta ett ineffektivt första steg, eftersom dess struktur var lös och initiativet krävde enighet mellan parterna. Trots att AB 04 tillämpats i över 20 år har den förenklade tvistlösningen tillämpats sparsamt.

Med remissförslaget på AB 25 har dock Bygghandels Kontraktskommitté (BKK) tagit fasta på denna problematik och skapat ett betydligt mer strukturerat system i kapitel 11. Målet är att erbjuda parterna ett snabbt, förutsägbart och kostnadseffektivt förfarande för att lösa oenigheter. Det kan noteras att förslaget på AB 25 än så länge bara är ett förslag och att BKK för närvarande bearbetar de remissvar som inkommit. Tidplanen för lansering av nytt standardavtal är i skrivande stund oviss och kommer inte ske under 2025. Dock är vi övertygade om att det omtag kring reglerna om förenklad tvistlösning kommer bli ett inslag i kommande AB.

Förenklad tvistlösning enligt AB 25 (kapitel 11)

Det nya förfarandet i AB 25 är utformat för att vara ett tydligt och processtyrt första steg i tvistelösningen, innan en eventuell domstolsprocess inleds.

1. **Tvistetrappan:** AB 25 kapitel 11 § 2 introducerar en tydlig "tvistetrappa". Oenighet ska först lösas genom diskussion mellan berörda personer. Om det misslyckas kan en part påkalla en formell överläggning mellan parternas ombud. Först om enighet inte nås där kan tvisten hänskjutas till förenklad tvistelösning eller direkt till domstol/skiljeförfarande.
2. **Påkallande:** En part kan ensidigt begära att en tvistig fråga ska avgöras genom förenklad tvistelösning. Motparten ska då svara på begäran inom sju dagar (AB 25, kapitel 11 § 3).
3. **Skiljepersonen:** Tvisten avgörs av en opartisk och oberoende **skiljeperson** som parterna utser gemensamt. Om parterna inte kan enas inom fjorton dagar kan en part ansöka hos BKK om att få en skiljeperson utsedd (AB 25, kapitel 11 § 4).
4. **Processen:** Förfarandet är utformat för att vara snabbt och primärt skriftligt (AB 25, kapitel 11 § 6):
 - a. **Inledande yttrande:** Parten som påkallat förfarandet ska yttra sig skriftligen inom sju dagar från ett förberedande sammanträde.
 - b. **Svaromål:** Motparten har därefter fjorton dagar på sig att svara.

- c. **Avgörande:** Skiljepersonen ska meddela sitt beslut med en kort motivering inom **tio dagar** från det att förfarandet avslutats (AB 25, kapitel 11 § 9). Ytterligare skriftväxling eller muntlig förhandling hålls endast om skiljepersonen bedömer att det finns särskilda skäl (AB 25, kapitel 11 § 7).
- 5. **Beslutets verkan:** Skiljepersonens beslut är bindande för parterna som ett klarläggande av avtalet. En part som är missnöjd måste skriftligen anmäla sitt missnöje till skiljepersonen inom 30 dagar. Om ingen anmäler missnöje i tid blir beslutet slutligt avgjort. Om missnöje anmäls är parterna ändå skyldiga att följa beslutet tills en domstol eller skiljenämnd eventuellt beslutar annat (AB 25, kapitel 11 § 11).

Analys: de tre största förändringarna jämfört med AB 04

Övergången från AB 04 till förslaget till AB 25 innebär en väsentlig skärpning av det förenklade tvistlösningsförfarandet. De tre mest betydelsefulla förändringarna är:

1. Från gemensamt initiativ till ensidig påkallelse

Den kanske mest avgörande förändringen är hur förfarandet inleds. Detta påverkar direkt möjligheten att överhuvudtaget använda verktyget.

- **I AB 04:** Förfarandet byggde på frivillighet. Parterna var tvungna att *gemensamt* hänskjuta frågan till en skiljeperson (AB 04, kapitel 10 § 1). I en skarp tvist var det ofta svårt att få den motpart som trodde sig ha ett svagare case att gå med på detta, vilket gjorde att förfarandet sällan kom till stånd.
- **I AB 25:** En part kan nu *ensidigt* påkalla förfarandet genom en skriftlig begäran. Motparten är då skyldig att förhålla sig till detta och delta i processen (AB 25, kapitel 11 § 3). Denna förändring från ett konsensusbaserat till ett ensidigt initiativ är fundamental och gör förenklad tvistlösning till ett reellt och tillgängligt verktyg för den part som vill få en snabb lösning på en oenighet.

2. Från en lös ram till en formaliserad process med fasta tidsfrister

Den andra stora förbättringen är införandet av en tydlig och förutsägbar process.

- **I AB 04:** Reglerna var mycket kortfattade. Processen bestod i princip av ett yttrande från varje part, och skiljepersonen skulle meddela sitt beslut inom fyra veckor (AB 04, kapitel 10 § 1). Denna lösa ram skapade osäkerhet kring processens gång.
- **I AB 25:** Processen är betydligt mer detaljerad och strukturerad med tydliga och korta tidsfrister för skriftväxling (7 respektive 14 dagar) och en mycket kort tid för skiljepersonen att meddela sitt beslut (10 dagar efter avslut) skapar en förutsägbar och effektiv process (AB 25, kapitel 11 §§ 6 och 9). Denna formalisering säkerställer att förfarandet verkligen blir så snabbt som det är avsett. BKK har utöver reglerna i AB 25 tagit fram mer detaljerade regler för förfarandet.

3. Stärkt incitament att fullfölja förfarandet

Den tredje nyckelförändringen är införandet av en regel som motverkar att förfarandet används som en fördröjningstaktik.

- **I AB 04:** Även om en part som väckte talan i domstol under pågående förenklad tvistlösning skulle betala skiljepersonens arvode (AB 04, kapitel 10 § 1, sista stycket), var förfarandets lösa karaktär och kravet på gemensamt initiativ sådana att risken var mindre.
- **I AB 25:** Regeln har skärpts och fått större betydelse i den nya, mer robusta processen. Om en part avbryter den pågående förenklade tvistelösningen genom att väcka talan i domstol, ska den parten slutligt svara för skiljepersonens ersättning samt motpartens **skäliga kostnader** för den förenklade tvistelösningen (AB 25, kapitel 11 § 12). Detta skapar ett starkt ekonomiskt incitament att fullfölja den påbörjade processen och inte använda den enbart för att förhåla ett slutligt avgörande.

Sammanfattning

De nya reglerna om förenklad tvistlösning i AB 25 kapitel 11 är en betydande förbättring jämfört med AB 04. Genom att göra förfarandet ensidigt påkallningsbart, införa en tydlig och tidssatt process samt skapa starkare incitament för att fullfölja det, har BKK skapat ett system som har potential att på ett meningsfullt sätt lösa tvister. För branschens aktörer innebär detta en reell möjlighet att få oenigheter avgjorda snabbt, förutsägbart och kostnadseffektivt, vilket minskar osäkerheten och frigör resurser i projekten. Som noterats ovan pågår behandling av remisskommentarer hos BKK och det återstår att se om det kommer påverka den slutliga utformningen av reglerna om förenklad tvistlösning. Vi kan dock utgå från att den mer uppstyrd och detaljerade reglerna kring förfarandet kommer att bestå och därigenom skapas ett mer effektivt och förutsebart förfarandet som kan öka dess tillämpning.

Per Vestman, Partner och advokat på Foyen Advokatfirma

per.vestman@foyen.se

Som medlem i SBR har du tillgång till 15 minuters fri rådgivning hos Foyen Advokatfirma. Rådgivningen når du på 08-506 184 00.